

Verslag financiële commissievergadering gemeente Westerwolde

Details vergadering

Datum: 26 oktober 2022
 Plaats: Raadzaal Sellingen
 Voorzitter: Wilt Meendering
 Raadsadviseur: Hanneke van Barneveld

Aanwezige raadsleden

Politieke partij	Naam
Gemeentebelangen	M. Visscher (fractievoorzitter), R. Koskamp, L.H.K. Middel, J.R. Kruiter-Draadjer, H.J.H. Geukes
PvdA	W.J. Eilert (fractievoorzitter), H.L. Brouwer, S. Keizer, E. Duursma-Kooman
CDA	M. Heidekamp-Prins (fractievoorzitter), S. Lok, J.E. Tammes (plv. commissielid)
PVV	R.J.H.H. Rep (fractievoorzitter), H. Meijer-Zwerver, C.M.H.B. Kamphuis (plv. commissielid)
GroenLinks	E. Hoomoedt (fractievoorzitter)
Lijst Hemmen	H.M. Hemmen (fractievoorzitter)

Tevens aanwezig:

Naam:
Wethouder H. van der Goot
Wethouder H.J. Kuper
Wethouder F.J. Luth
Wethouder W. Potze
Wethouder S. Ebbers

Afwezig:
R.G.M. Staphorst (PVV)
E.C. van der Horst (fractievoorzitter Ecologisch Alternatief)
K.R.P. Buigel (fractievoorzitter VVD)
B.G. Peters (Gemeentebelangen)
D. Gruben-Abbas (PvdA)

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet een ieder van harte welkom.

2. Mededelingen Raadscommissie en College

Er zijn geen mededelingen.

3. Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. A. Spreekrecht voor burgers over geagendeerde en niet geagendeerde onderwerpen

Er hebben zich geen burgers gemeld.

B. Spreekrecht voor commissieleden

Mevrouw **Kamphuis** (PVV): het aantal cliënten van de Voedselbank in Nederland is met 20 procent gestegen. Hoe is dat in Westerwolde? Hoe wordt hier mee omgegaan en hoe wordt dit opgelost?

Wethouder **Luth**: de mensen die onder het minimum leven zijn bekend. Er is regelgeving waar mensen een beroep op kunnen doen. Er is een stijging van het aantal mensen en zij worden actief benaderd. Een nieuwe voedselbank wordt opgericht, momenteel faciliteert de Voedselbank Veendam op een goede manier.

5. Programmabegroting 2023

Wethouder **Kuper**: het is een onzekere tijd voor inwoners, bedrijven en de gemeente, door onder andere inflatie, woningnood, zorgen om klimaat en stijgende energielasten. Voor de boeren is er onduidelijkheid over stikstof en het landbouwbeleid. De situatie in Ter Apel blijft aandacht vragen, onder meer door de ongewenste situatie die door falend overheidsbeleid is ontstaan. Naast de overlast die dit geeft, heeft het college grote zorgen over de imagoschade. We leven in een tijd van crises en het kabinet reageert hier gefragmenteerd en incidenteel op. In deze onzekere tijd moet er wel een begroting komen en dit is een hachelijke zaak. Waar moet voor de komende jaren rekening mee worden gehouden? Het college is van mening dat de risico's voldoende zijn gekwantificeerd en het resultaat is een sluitende begroting. Het is een goede financiële basis voor de komende jaren. In het komende jaar zal er een beter zicht komen op het onderhoud van de openbare ruimte en het verduurzamen van gebouwen. Het college stelt voor om 3,5 miljoen euro extra te reserveren. Daarnaast wil het college een aantal investeringen doen, onder andere in het centrum van Ter Apel. Op basis van de huidige inzichten zal er in 2026 een klein overschot zijn, maar er is ook nog onzekerheid. Er zullen scherpe keuzes gemaakt moeten worden en een behoudende financiële koers moeten zijn.

De **voorzitter**: in de financiële afstemmingsgroep zijn technische vragen gesteld die ook zijn beantwoord door de wethouder. De voorzitter stelt voor om de begroting integraal te behandelen en daarbij het paginanummer en het paragraafnummer te noemen.

De heer **Rep** (PVV): de begroting laat zien dat Westerwolde een redelijk gezonde gemeente is. Er hoeven nog geen grootschalige bezuinigingen te worden gedaan. Voor de toekomst heeft de PVV wel grote zorgen. Een toekomst die zich zal kenmerken door faillissementen of het gedwongen stoppen van ondernemingen binnen deze gemeente.

Alleen al in Ter Apel zullen binnenkort vijf ondernemers stoppen. Het is een trieste ontwikkeling. Als ook de landelijke trend doorzet in deze gemeente dan zullen bakkers, cafetaria's en andere grote energie verbruikende ondernemingen, de deuren moeten sluiten vanwege de hoge energieprijzen. De geboden compensaties zijn niet toereikend. Dit heeft gevolgen voor de begrotingen van de komende jaren. Daarnaast zijn er ook nog de boerenbedrijven die "vrijwillig gedwongen" moeten worden beëindigd. Er zal binnenkort een groot beroep worden gedaan op de financiële reserves.

De PVV is van mening dat door het overheidsbeleid aangaande stikstof en de energiemarkt ook de gemeente Westerwolde financieel zal moeten bijdragen om de inwoners te ondersteunen in het noodzakelijke levensonderhoud. Een recent voorbeeld hiervan is de 250 euro extra compensatie voor huishoudens met een laag inkomen. Dit is tot stand gekomen door een mede door PVV ingediende motie. De PVV is groot voorstander van het instellen van een noodfonds per 1 Januari en hiertoe verzoekt de PVV het college om met spoed met een separaat voorstel te komen. Dit noodfonds zal financiële gevolgen hebben voor de begroting.

Het zou het college sieren duidelijkheid te geven over de besteding van de COA-gelden. Deze gelden zouden specifiek voor Ter Apel beschikbaar moeten worden gesteld ter compensatie voor de overlast en het verlies van leefbaarheid, veroorzaakt door de aanwezigheid van het grootste aanmeld- en vertrekcentrum van Nederland. Hoeveel wordt daadwerkelijk besteed aan Ter Apel? Wat gaat men met de overige gelden doen? Het is al met al geen rooskleurige optelsom van feiten voor de toekomst. De PVV zal de ontwikkelingen blijven volgen, en wenst dit college sterkte en wijsheid toe.

Mevrouw **Hemmen** (Lijst Hemmen) is blij met het positieve resultaat van de concept programmabegroting. Het is een sluitende begroting en het meerjarig perspectief is positief. De algemene reserve stijgt van 12 miljoen naar 16 miljoen euro. De voordelen zijn ontstaan door onder andere een verhoogd acres, extra middelen voor hervormingsagenda jeugd en de vrijval van voorzieningen. Het is een mooi resultaat, hoewel voorzichtigheid geboden blijft. Structurele lasten laten zich niet betalen met incidentele middelen. De structurele lasten door onderhoud aan wegen, gebouwen en de openbare ruimte blijven vele malen hoger. In het coalitieakkoord zijn hoge ambities neergelegd. Hoe worden deze ambities ingevuld? In het raadsvoorstel en de programmabegroting 2023 is hiermee een voorzichtige start gemaakt. De tekst van deze programmabegroting is op een enkele aanscherping na een kopie van de programmabegroting van 2022. Dit had ambitieuzer gemogen. Op basis van de volgende uitgangspunten zijn de documenten doorgenomen: krachtige en levendige dorpen en kernen, een duurzame gemeente, een veilige gemeente en een sociaal sterke gemeente.

Het raadsvoorstel: pagina 2, alinea 2: hier staat dat door behoedzaam financieel beleid ruimte in de incidentele financiële middelen is ontstaan. De onverwachte voordelen en het niet kunnen uitgeven van begrote uitgaven inzake corona hebben het incidentele resultaat doen ontstaan. Kan het college aangeven hoe dit rijmt met behoedzaam financieel beleid? Wat heeft het college hiervoor gedaan of vooral voor gelaten om dit positieve resultaat te realiseren?

Het voorstel is om een vervangingsinvesteringen uit te voeren, onder andere een reservering van 25.000 euro voor de aanschaf van een tweede auto voor de Boa's. Waarom is deze aanschaf nodig? Heeft dit te maken met de problematiek rond het COA-complex in Ter Apel? Zo ja, is het dan terecht dat de gemeente deze kosten draagt of kan dit bedrag voor rekening van het Rijk komen?

De programmabegroting:

Pagina 10 taakstelling Sociaal domein: er is een bezuinigingsstaakstelling ingeboekt voor het sociaal domein van 300.000 euro in 2023 en dit loopt op naar 500.000 euro in 2025.

Deze taakstelling zal ook voor 2023 niet worden gehaald en er worden incidentele middelen voor ingezet ad 150.000 euro, terwijl de bezuinigingstaakstelling 300.000 euro is. Kan dit worden toegelicht? Deze bezuinigingstaakstelling staat al enige tijd in de begroting. Een aantal activiteiten zijn in de begroting opgenomen die door het college uitgevoerd gaan worden. Wordt verwacht dat die bezuinigingen wel worden ingevoerd? Hoe denkt het college deze bezuinigingstaakstelling voor de komende jaren wel te halen?

Programma 1 Veiligheid: er is een steeds verder escalerend asielprobleem. Met name Ter Apel en de winkeliers dragen hiervan de lasten. Dit geldt ook voor de medewerkers (voor een groot deel inwoners), de beveiligers en Boa's en de politie. De inwoners zijn klaar met de overlast en er is weer de roep om een burgerpreventieteam in te zetten wat veel risico's met zich meebrengt.

De tekst in de programmabegroting is ongewijzigd ten opzichte van de programmabegroting van 2022. Zijn de ambities dan niet aangescherpt?

Beleidsindicatoren laten wederom zien dat de gemeente hoger scoort dan het landelijk gemiddelde op winkeldiefstallen, geweldsmisdrijven, vernielingen en beschadigingen. Dit is gerelateerd aan de aanwezigheid van het COA-complex in Ter Apel. Toch is geen ambitie opgenomen die specifiek ingaat op deze problematiek. Waarom is dit onderwerp niet explicieter opgenomen in de programmabegroting?

Programma 2 Openbaar gebied: op dit onderdeel worden hoge uitgaven verwacht. Toch is de wens om 135 bruggen in stand te houden. Is dit realistisch? Is het realiseerbaar zonder dat inwoners hiervoor hogere gemeentelijke belastingen gaan betalen?

Programmaonderdeel 3 Bedrijvigheid en duurzaamheid: de tekst is hetzelfde als in de programmabegroting van 2022. Er lijken geen aangescherpte ambities te zijn. De zorgen voor het MKB zijn groot, onder andere door de grote stijging van de energielasten. Het bedrijfsloket zou opdracht moeten krijgen om ondernemers actief te informeren over verduurzamingsmogelijkheden. Er zou een subsidie beschikbaar moeten komen om het MKB financieel te ondersteunen bij de duurzaamheidsmaatregelen.

In dit onderdeel is de ambitie om de openstelling van de bruggen en het afstemmen van het beleid met aangrenzende gemeenten rondom de vaarrecreatie, niet meer opgenomen. Zijn de gewenste resultaten behaald of is het niet meer de ambitie om de vaarrecreatie te optimaliseren?

Westerwolde verduurzamen blijft een opgave die door de energiecrisis in een versnelling is gekomen. De stimuleringsregeling (een lening voor bijvoorbeeld de aanschaf van zonnepanelen) loopt goed, maar het budget is bijna op. Is het mogelijk dit aan te vullen en is dit reeds meegenomen in deze begroting?

Als ambitie is opgenomen het versterken van de detailhandel. In het raadsvoorstel zijn verschillende MIP-projecten opgenomen voor het winkelcentrum in Ter Apel. Steeds meer kleine winkels sluiten. Er zijn steeds minder toonbankwinkels in het centrum en de winkelpanden worden steeds meer gevuld met notariskantoren en tandartsen. Hoe zorgen we ervoor dat de balans goed blijft? Is er een overall-visie op de ontwikkeling van het winkelcentrum in Ter Apel? Momenteel is er veel in beweging (verplaatsing supermarkt, vervanging gele steentjes en aanpak park). Hoe zorgt het college ervoor dat deze ontwikkelingen in samenhang worden georganiseerd zodat ze bijdragen een toekomstbestendig en gezellig winkelcentrum?

De heer **Hoomoedt** (GroenLinks):

Pagina 23, wegen 2d: de wegen worden op basisniveau onderhouden en de achterstand wordt gefaseerd weggewerkt. Er zijn ook veel incidentele gevallen waar noodreparatie belangrijk is, dat wordt hier niet benoemd. Is er de ambitie om dat tussendoor wel te blijven doen?

Pagina 30, duurzaamheid: bij punt d staat een campagne opzetten voor het isoleren. Dit is summier vergeleken bij de doelstelling van het college en na de uitspraak van het college, vorige week.

Pagina 40, de zwembaden: nergens is vermeld tot wanneer het energiecontract loopt.

De Wmo: het blijft lastig om helder te krijgen welke voorzieningen worden verstrekt en welke bedragen hier tegenover staan.

Pagina 49, diversiteit: er wordt goed gesproken over diversiteit en er ligt een mooi plan. Werkt het ook goed?

De heer **Eilert** (PvdA) complimenteert het college. Er is een sluitende begroting met voldoende financiële basis in deze onzekere tijd. Er hoeft niet te worden bezuinigd.

Pagina 5 van het stuk aan de raad: er zijn onzekerheden, waaronder een onvoorspelbare Cao. De heer Eilert geeft aan dat bij iedere Cao een inflatiecorrectie wordt gedaan.

Programma 1 veiligheid, pagina 20, crisisbeheersing en brandweer: hier staat zorgdragen voor goede secundaire arbeidsvoorwaarden en middelen voor de vrijwillige brandweer. Hoe staat het met de verzekering?

Openbare orde en veiligheid: medewerking wordt verleend aan de aanpak door de ketenmariniers. Wat wordt precies bedoeld? Gaat het om de vrijheidsbeperkende opvang?

Pagina 23, verkeer en wegen, punt 2: bij het verbeteren van de bereikbaarheid staat: samen met inwoners alternatieve vervoersoplossingen bedenken, project Automaatje voortzetten. Zijn er ook nieuwe creatieve oplossingen?

Programma 3, Bedrijvigheid en duurzaamheid: hier mist de imagoschade door het COA. Dit zou in dit hoofdstuk opgenomen kunnen worden.

Pagina 28, toelatingseisen voor nieuwe supporters Cittaslow zijn aangescherpt. Het Cittaslow keurmerk moet zijn waarde behouden en daarom is de gemeente selectief in het toelaten van nieuwe bedrijven en organisaties. Hoeveel zijn er afgewezen en waarom?

Pagina 34, verlaging werkdruk en ziekteverzuim: voor het verlagen van het ziekteverzuim is een casemanager aangesteld. Er worden trainingen gegeven over ziekte en duurzame inzetbaarheid. Hoe ziet dat er uit?

Pagina 35, onderwijshuisvesting: is het extra geld dat er is, voldoende?

De PvdA fractie vindt het een goede zaak dat het Moddermanspad, fietspad, wordt aangepakt. De fractie pleit voor extra voorzieningen voor herstel van de fietspaden Wedderveer Blijham en Wedde Vriescheloo. Deze fietspaden zijn in slechte conditie.

Pagina 43, uitbreiden doelgroep voor regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC): er staat RMC doelgroep kan terecht voor een 10-wekelijks programma, waarbij schoolgang of uitstroom naar werk de insteek is. Als dit al loopt, hoe succesvol is dit?

Het minimabeleid: is er al geld voor het noodfonds gereserveerd en kan dat in de begroting worden opgenomen?

Mevrouw **Heidekamp** (CDA): de zorgen worden gedeeld, hoe zeker is het allemaal. Er zijn nog documenten in wording over de openbare ruimte en het beheer ervan.

Vele kilometers verharding in deze gemeente moeten nog worden aangepakt. Als dit allemaal op geld wordt gezet, hoe zou dan het meerjarenplan eruit zien?

Het vastgoedplan is in de maak en vraagt wellicht extra investeringen. Als de kosten voor energie nog verder stijgen zal het ook op de eigen begroting drukken. Er is een extra vraag van minima naar de voorzieningen. Er is reden tot zorg. Er moet kritisch naar de opmerking dat bezuinigen niet nodig is, worden gekeken. Er zijn wel ambities waaraan gewerkt gaat worden. Er is steeds minder geld voor nieuwe dingen. Het CDA pleit ervoor om zodra er meer zicht is op de begrotingen voor het beheer van de openbare ruimte en het vastgoed etc., om dan een totale doorlichting van de begroting te doen en te kijken of er posten zijn waarop bezuinigd kan worden. Het gaat om blijven kijken waar de uitgaven naar beneden zouden kunnen worden bijgesteld. Het geeft ruimte voor nieuwe ambities. De woonlasten voor de burgers moeten gelijk blijven of verlaagd worden. Er zijn veel minima en daarom moet scherp gekeken worden naar het kostenpatroon. Het CDA roept op om met een proces te komen om begin 2023, als er meer zicht is op de andere posten, met de raad en de inwoners te kijken of andere keuzes gemaakt kunnen worden. Voor het CDA is ook de kwaliteit en de slagkracht van de organisatie heel belangrijk. Het is niet de bedoeling van het CDA om te bezuinigen op het ambtelijk apparaat. Het verbeteren van efficiëntie is altijd goed.

In het raadsbesluit staat dat 25.000 euro voor een extra auto aan de raad zal worden voorgelegd. Het gaat om een dermate klein bedrag dat het CDA zich afvraagt of dit nodig is. De post auto's kan iets hoger worden, het is onderdeel van de bedrijfsvoering. Het gaat om het op orde houden van het wagenpark. Het hoeft voor het CDA geen apart besluitpunt te worden.

De heer **Geukes** (Gemeentebelangen) complimenteert het college voor de begroting. Het ziet er voor de komende jaren beter uit. De energiekosten zijn een grote opgave. We hebben te maken met verduurzaming. De auto wordt gevraagd en staat op de begroting, maar daar horen ook enkele fte's boia's bij. Worden deze boia's ook geheel of gedeeltelijk betaald door COA of komen die voor rekening van de gemeente?

SCHORSING

Wethouder **Kuper** dankt voor de complimenten.

De vraag in hoeverre de COA-gelden specifiek beschikbaar komen voor Ter Apel: raadsbreed is beslist dat de COA gelden als algemene dekkingsmiddelen ingezet zouden worden. Deze zijn in de begroting opgenomen en daar profiteert Ter Apel ook van. In het dorp Ter Apel wordt fors geïnvesteerd. In het coalitieakkoord is opgenomen dat een leefbaarheidsfonds voor Ter Apel wordt ingericht. Het voorstel hiertoe volgt nog.

De tweede auto voor de boia's: deze auto is niet alleen voor de boia's, maar zal voor toezicht en handhaving worden gebruikt. Meer werknemers kunnen er gebruik van maken, bijvoorbeeld bij bouwactiviteiten. Het is een dienstauto. Voor toezicht en handhaving bleek een structureel tekort aan een auto.

Het centrumplan en de ontwikkelingen die gaande zijn rondom Molenplein: het Molenplein wordt aangepakt. Er wordt een appartementengebouw met supermarkt gebouwd. Ook voor de gele steentjes komt geld beschikbaar. Voor het park in Ter Apel is nog 300.000 euro beschikbaar. Het is van belang dat verschillende plannen elkaar niet in de weg zitten. Het centrumplan is klaar en wordt binnenkort gepresenteerd. Het is de bedoeling om dan gelijk de uitvoeringsplannen te presenteren.

De vraag wat behoedzaam financieel beleid is: in het verleden zijn geen dingen gebeurd waar de begroting nu nadelige gevolgen van ondervindt.

De begroting is altijd in lijn geweest met wat door het rijk beschikbaar werd gesteld. De financiën zijn te overzien, behalve de genoemde risico's. Hierover komt hopelijk in het voorjaar meer duidelijkheid zodat de risico's kunnen worden gekwantificeerd. Het energiecontract loopt nog tot 1 januari 2024. Voor het komende jaar was al 300.000 euro gereserveerd en dat is nu opgehoogd met 750.000 euro, dit zal voorlopig voldoende zijn.

Burgemeester **Velema**

De hele begroting staat vol met ambities. Er wordt alles aan gedaan om de overlast van bepaalde asielzoekers terug te dringen. Het is belangrijk om met elkaar in gesprek te zijn over de vraag hoe dit moet gebeuren. De burgemeester wil in gesprek gaan met de ketenmariniers over welke inspanningen zijn verricht en wat er nog gebeuren moet. Dit geldt ook met betrekking tot de imagoschade. Het college ziet het, erkent het en is in gesprek met ondernemers. Het college heeft met de ondernemers afgesproken om ook de andere kant, de mooie kant, van Ter Apel te laten zien. Hier zijn al middelen voor beschikbaar. Er is subsidie aangevraagd: specifieke uitkering terugdringen overlast. Het gaat om een bedrag van 150.000 euro. Deze subsidie zal worden toegekend.

De brandweerverzekering: enige tijd geleden hebben alle gemeenten een besluit genomen om met elkaar een waarborgfonds op te richten om die onderdelen te verzekeren die bij verzekeraars niet goed kunnen worden ondergebracht. Door het geringe aantal aanbieders liggen de premies extreem hoog. De politie heeft ook geen verzekering, maar eigen waarborgfonds. Gekeken zal worden of er een soortgelijk waarborgfonds kan worden opgezet voor de brandweer.

Wethouder **Potze**

De vraag over de training rond het ziekteverzuim binnen het openbaar onderwijs: het gaat vooral om training rond wet- en regelgeving en om gesprekstechnieken over ziekteverzuim en preventie. De training wordt door een externe partij gegeven.

De vraag over extra geld voor onderwijshuisvesting: er is niet voldoende geld om het volledige integraal huisvestingsplan uit te voeren, maar er is voldoende voor fase 1 en de start van fase 2. Het bedrag hiervoor zal in de toekomst verhoogd moeten worden om het IHP uit te voeren.

De vraag over het RMC en de pilot to be: jongeren die uitgevallen zijn in het onderwijs worden begeleid. Dit is inmiddels gestart. In Vlagtwedde is een groep actief met mensen uit Vlagtwedde en Oost Groningen, het wordt uit de Regiodeal bekostigd. De jongeren die begeleid worden zijn uitgevallen in het onderwijs, maar ervaren op meer vlakken in hun persoonlijk leven problemen. Geprobeerd wordt de jongeren weer perspectief te geven en door te geleiden naar of onderwijs of werk.

Wethouder **Ebbers**: de vraag over de taakstelling Wmo: de 150.000 euro wordt niet gehaald in verband met het uitblijven van rijksmaatregelen. Deze maatregelen zijn wel in voorbereiding en daarom is de taakstelling niet uit de begroting gehaald. Het risico bestaat dat de rijksmaatregelen uitblijven, waardoor het langer duurt voor de taakstelling kan worden behaald.

De vraag over pagina 30, de Wmo: tijdens een informatiebijeenkomst Wmo en Jeugd is de verdeling voor 2022 benoemd. De verdeling voor 2023 is grotendeels gelijk aan 2022. De begroting voor huishoudelijke hulp is via de bestuursrapportage verhoogd van 4,5 miljoen euro naar 4,7 miljoen euro. Begeleiding is verhoogd van 2,2 miljoen euro naar 2,5 miljoen euro. Voor de woonvoorzieningen is 320.000 euro begroot en dit is afhankelijk van aantal en omvang van de aanvragen.

De vraag over de campagne, beschreven op pagina 30 vindt de heer Hoomoedt summier. De gemeente is niet alleen druk bezig met de aanpak van de energiearmoede.

Het is de bedoeling om één centraal punt in te richten waar inwoners met vragen terecht kunnen. Zij kunnen er hulp krijgen voor subsidies. Ook wordt gewerkt aan het duurzaamheidsfonds. Een onafhankelijke commissie gaat deze aanvragen beoordelen.

De uitvoering wordt voor 1 januari 2023 gestart.

De stimuleringsregeling: het is de wens om deze in stand te houden. Zo nodig komt er een nieuw voorstel naar de raad.

Wethouder **Van der Goot**

De vraag of 135 bruggen realistisch is: nog niet is overwogen om bruggen op te heffen. Het maakt onderdeel uit van de nota openbare ruimte die binnenkort naar de raad komt.

Vaarrecreatie: de vaarrecreatie wordt gestimuleerd. Dat gebeurt door het plaatsen van nieuwe palen voor het aanmeren in Ter Apel. Bij de palen kan het liggeld worden voldaan. Er zijn gesprekken gevoerd met ondernemers die betrokken zijn bij de vaarrecreatie. De belanghebbenden hebben baat bij het goed bedienen van de bruggen. De tijden, het aanwezig zijn van personeel heeft ook te maken met het stimuleren van de vaarrecreatie.

GroenLinks stelde een vraag over wegwerkzaamheden: het is een doorlopend proces en daar doet de gemeente wel degelijk iets aan. Waar wegen onderhoud behoeven vanwege de verkeersveiligheid of veiligheid van mensen, wordt dit zeker aangepakt.

De vraag over pagina 23, het Automaatje en of er nieuwe creatieve oplossingen zijn: die zijn er nog niet. Er zijn wel gesprekken gevoerd met dorpsbelangen van een aantal dorpen om tot een oplossing te komen. Het Moddermanspad en de fietspaden Wedde Vriescheloo en Wedde Blijham: het Moddermanspad staat op nominatie om aangepakt te worden, het is een recreatief fietspad en behoeft onderhoud. De andere genoemde fietspaden zijn aangemeld voor de nieuwe subsidieronde.

Wethouder **Luth**:

De vraag van de PVV of bekend is of er faillissementen in deze gemeente zijn: cijfers zijn niet bekend, maar dit kan de PVV via de Kamer van Koophandel nagegaan.

De vraag over het ondernemersloket (lijst Hemmen) en andere vragen over ondernemers: vanuit economische zaken hebben de medewerkers dagelijks contact met de ondernemers. Er loopt weer een koopstromenonderzoek en de uitkomsten zullen met de raad worden gedeeld. Gevraagd is of de winkels die er zijn kunnen worden behouden. Het is lastig te zeggen, maar er wordt geïnvesteerd in het centrumplan waardoor het centrum hopelijk aantrekkelijker wordt voor ondernemers.

De vraag over diversiteit (vraag GroenLinks): het is een belangrijk onderwerp. De contacten zijn goed. De wethouder stelt voor om bij de volgende coming-out-day de raadsleden uit te nodigen.

De Cittaslow voorwaarden zijn aangepast, omdat er zoveel Cittaslow supporters waren dat moest worden afgevraagd of de kracht een zwakte wordt. Het is belangrijk dat supporters uitdragen en aantonen waarom zij Cittaslow supporter zijn. Het zijn van Cittaslow heeft echt betekenis en dat wil de gemeente uitdragen. De laatste keer dat er Cittaslow supporters zijn bijgekomen waren er zes kandidaten waarvan er vijf geheel aan de voorwaarden voldeden. Er was één afwijzing. Het betrof een organisatie die door heel Nederland diensten aanbiedt en dat is niet voldoende.

Het minimabeleid in relatie tot noodfonds: dit is nog niet in de begroting opgenomen en verwerkt.

De **voorzitter**: enkele vragen zijn nog niet beantwoord: de vraag over de onvoorspelbaarheid van de Cao en de inflatiecorrectie en de vraag over de kwaliteit en slagkracht.

Wethouder **Potze**: het waren opmerkingen waar de wethouder het mee eens is.

De **voorzitter**: de vraag over de kosten van de openbare ruimte staat nog open. Ook is gevraagd of er een uitbreiding van boa's komt en wie de kostendrager is.

Burgemeester **Velema**: het uitbreiden van het aantal boa's heeft te maken met extra rijksmiddelen die ter beschikking zijn gesteld. Het gaat om tijdelijke geld, maar gehoopt wordt dat het structureel wordt.

Wethouder **Kuper**: het is de vraag of bezuinigingen niet nodig zijn. Er is nog een financiële uitdaging die gerelateerd is aan het onderhoud van de gebouwen en de openbare ruimte. Eerst moet bekend zijn wat de opgave is en welke instrumenten er zijn, bijvoorbeeld het strategisch vastgoedplan. Er zijn nogal wat variabelen. In de komende tijd zal het inzichtelijker worden. Het kan helpen om een doorlichting te organiseren en te kijken of iets met minder geld kan worden volstaan, het is een blijvende zoektocht.

TWEEDE TERMIJN

Mevrouw **Hemmen** (Lijst Hemmen) dankt voor de beantwoording. Ten aanzien van wat gezegd is over het centrumplan van Ter Apel heeft mevrouw Hemmen toch het gevoel dat het ad hoc wordt aangevlogen: steentjes vervangen, park updaten, supermarkt verplaatsen en daarna komt een koopstroomonderzoek. Er ligt al een dergelijk onderzoek waar heel weinig mee wordt gedaan. Er komt uit naar voren dat het centrum niet gezellig is. Mevrouw Hemmen hoorde dat er al een centrumplan ligt en van winkeliers heeft zij begrepen dat zij niet betrokken zijn bij dit centrumplan. Hoe krijgt het college grip op deze zaak zodat de volgorde van de investeringen op een juiste manier gedaan wordt om te komen tot een toekomstbestendig winkelcentrum.

Programmaonderdeel 4 onderwijs

Op de website waar staat je gemeente is te zien dat de inwoners in Westerwolde fors meer bijdragen aan de post onderwijs. Landelijk wordt er 161 euro per inwoner bijgedragen en in Westerwolde is dit 370 euro per inwoner. Kan het college verklaren waarom inwoners van Westerwolde zoveel meer bijdragen dan inwoners van andere gemeenten?

Programmaonderdeel 5 Sport, cultuur en toerisme

Op pagina 40 wordt gesteld dat er wordt gekeken naar een gepaste beheersconstructie voor de zwembaden. Op welk moment kunnen we hiervoor een voorstel verwachten.

Wat zijn de extra kosten nu we ook zelf als gemeente verantwoordelijk zijn voor de exploitatie van het zwembad (inclusief de zwemlessen)?

Programmaonderdeel 6 Sociaal Domein

Hoe staat het met de ontwikkeling van het dashboard sociaal domein? Deze ambitie staat al langer in de begroting. Hoe staat het ervoor?

Heeft het college meer aandacht voor kinderen die leven in armoede nu huishoudens steeds vaker in de financiële problemen komen door de energiecrisis. Hoe kan tot een aanbod worden gekomen? Of hoe kan de gemeente extra alert zijn op de signalen voor kinderen in armoede?

Het aantal jeugdigen die jeugdhulp krijgen is gestegen, van 10,8 procent naar 12 procent. Dit betekent dat ongeveer 500 jeugdigen tot 18 jaar jeugdhulp ontvangen. Ook het aantal jeugdigen met jeugdbescherming is toegenomen. Heeft het college een idee hoe dit komt en of de aangekondigde maatregelen in het kader van de hervormingsagenda jeugd, hier het verschil in kunnen maken?

Programmaonderdeel 7 Milieu en gezondheid

Hier is een nieuwe ambitie geformuleerd: hergebruik van 95 procent van alle ingezamelde grondstoffen en maximaal 30 kg niet herbruikbaar afval per persoon per jaar. Op 'waar staat je gemeente' is te zien dat Westerwolde op dit moment een keer zoveel restafval produceert dan gemiddeld in Nederland. Hoe gaat het college deze ambitie realiseren en monitoren?

Programmaonderdeel 8 wonen

Bij de ambities staan twee onderzoeken aangekondigd: onderzoek of inwoners voldoende kans hebben op de woningmarkt en onderzoek naar de mogelijkheden om inwoners te helpen aan een geschikte woning. Waarom is gekozen deze onderzoeken te doen? We weten de uitkomsten al. Laten we gaan bouwen. De in het coalitieakkoord genoemde opgave van 300 woningen is fors en we kunnen niet vroeg genoeg beginnen.

Het verduurzamen van alle woningen in de gemeente wordt als ambitie gemist. 25 procent van de huishoudens in Westerwolde heeft een hoge energierekening. Dit betekent dat de energierekening meer dan 8 procent van het totale inkomen is plus inkomen uit het vermogen. De urgentie om te verduurzamen is dus hoog.

Programmaonderdeel 9 Inwoners en bestuur

Hier staat dat de band tussen inwoners en overheid wordt verkleind door gebiedsregisseurs in contact te laten komen met dorpsraden/dorpsbelangen. Hierover spreekt mevrouw Hemmen haar irritatie uit, aangezien de grootste kern, Ter Apel, geen dorpsraad of belangenvereniging kent. Hoe voorkomt het college dat Ter Apel onvoldoende wordt betrokken bij beleid en uitvoering? Hoe werkt het college aan een servicegerichte, toegankelijke en klantvriendelijke gemeente?

De heer **Eilert** (PvdA) de burgemeester antwoordde op de vraag over de verzekering van de brandweer dat er een waarborgfonds komt. Is dat het? Is er een waarborgfonds en kunnen mensen daar al aanspraak op maken?

Wethouder Potze gaf aan dat hij de indexering van de inflatie een warm hart toedraagt en dat doet de heer Eilert goed.

Pagina 61, onder 2a, 90 procent van de baliebezoekers wordt binnen 5 minuten geholpen: kunnen mensen die bij het servicepunt De Meet komen voor bijvoorbeeld het verlengen van een paspoort geholpen worden als zij zelf geen vervoer hebben? Kan de gemeente voorzien in hulp voor mensen die niet zelf kunnen komen.

Pagina 30, punt 5, 5 h, proces en maatwerk ondersteuning zonneparken: is dit voor nog te bouwen zonneparken tot en met een maximale capaciteit aan KWh voorgeschreven en benoemd in de beleidsevaluatie zonneparken en kleine windmolens?

Pagina 44, punt 8, jeugdhulp: dit kan concreter ingevuld worden in een nieuwe notitie. Nagedacht moet worden over een door de gemeente te organiseren jeugdraad waarin jongeren tot en met 17 jaar met vragen kunnen komen. Zij zouden daar advies moeten krijgen.

De gemeente moet naar de jongeren, de scholen toegaan en hen enthousiast maken om deel te nemen aan het politieke debat. De jongeren moeten met hun vraagstukken naar de politiek komen. Jongeren moeten niet worden onderschat in hun maatschappelijk rol.

Diversiteit, punt 1 en 2: het bijvoegen van de startnotitie stappenplan van seksuele- en genderdiversiteit zou ter completering en beeldvorming een goede aanvulling zijn. Zouden deze als bijlagen kunnen worden toegevoegd?

Pagina 52, punt 1, afval: de fractie complimenteert het college over dit gegeven. Op jonge leeftijd meegeven dat een schone en leefbare wereld begint bij jezelf, past bij hoe de gemeente tegen een duurzame wereld zou moeten aankijken.

Programmaonderdeel bestuur punt 60: er wordt niet gesproken over internationalisering en dus niet over de contacten in Duitsland met Landkreis Emsland en of de gemeente Rhede en Haren. Zijn er bestuurlijke plannen tussen de gemeente Westerwolde en deze Duitse buurgemeenten?

De heer **Lok** (CDA) onderschrijft het verhaal over Ter Apel van mevrouw Hemmen volledig. Een integrale aanpak is nodig. Het gaat niet goed met de detailhandel in Ter Apel, veel winkels gaan dicht. Er is imagoschade. Het is goed dat er aandacht voor die imagoschade is, hoe kan het tastbaar worden gemaakt. De motie mediation traject COA is kort geleden aangenomen. Hoe gaat de burgemeester dat traject in met de gegevens die hier aan het college worden meegegeven.

De heer **Hoomoedt** (GroenLinks): de Woonvisie die in 2018 is vastgesteld, is gebaseerd op krimp maar, daarna is veel veranderd. De heer Hoomoedt stelt voor om de Woonvisie aan te passen aan de vraag van nu.

Duurzaamheid en energiearmoede: er is een uitleg die past bij de ambitie en die niet in de begroting wordt verwoord. Het zou prettig zijn wanneer dit onderwerp iets uitgebreider in de begroting kan worden opgenomen.

De heer **Rep** (PVV) is blij dat raad en college op de hoogte zijn van de economische situatie in Ter Apel die mede door de overlast van het COA is veroorzaakt. Kan het college nog reageren op het opstarten van een noodfonds.

SCHORSING

Wethouder **Kuper**: over het centrumplan Ter Apel zal een memo worden gestuurd waarin wordt opgenomen welke stappen zijn gezet en wat de verdere plannen zijn.

Er is geen sprake van ad hoc ontwikkelingen. De plannen komen uit de markt en passen binnen het bestemmingsplan. Er wordt bijvoorbeeld groen toegevoegd. Al dit soort dingen zijn meegegeven aan de initiatiefnemers en het is een plan dat in lijn loopt met het centrumplan. Het onderzoek naar de doelgroepen wordt uitgevoerd in opdracht van de gemeenteraad, via een motie. Het ging onder andere om het creëren van woningen voor starters. Er is gesproken over huisvestingsonderzoek. Er is wetgeving toegezegd die meer mogelijkheden biedt, maar die wetgeving is er nog niet. Zodra er meer duidelijkheid over is zal de raad worden geïnformeerd.

In Ter Apel is geen dorpsraad, maar er zijn wel contacten via de gebiedsregisseur. Dit geldt ook voor Ter Apelkanaal. Het college zou wel een dorpsbelangenvereniging voor het centrumgedeelte van Ter Apel willen. De gebiedsregisseur gaat hiermee aan de slag. Het is een initiatief dat vanuit de inwoners zelf moet komen, maar de gemeente kan het proces wel faciliteren.

De vraag of de woonvisie gedateerd is: het college constateert ook veranderingen en via de jaarlijkse woningmarktmonitor en woningmarktonderzoek wordt hier inzicht in gekregen. Aan een addendum voor de woonvisie wordt gewerkt. De woonvisie gaat uit van 400 sloop en 200 nieuwbouw en dit kan worden losgelaten. Zodra er meer duidelijkheid is over het addendum wordt de raad geïnformeerd.

De **voorzitter** vraagt op welke termijn de memo over het centrumplan en de ontwikkelingen te verwachten is.

Wethouder **Kuper**: de memo komt zo snel mogelijk en uiterlijk 1 januari 2023.

Burgemeester **Velema** geeft aan dat het waarborgfonds in oprichting is en vooral dient om duidelijkheid te geven aan kleine ondernemers, die niet of onderverzekerd zijn.

De vraag over servicepunt De Meet: de gemeenteraad heeft aangegeven dat er in het noordelijke deel van de gemeente een servicepunt moet komen, indien het gemeentehuis van Wedde wordt gesloten. De Meet is aangewezen als locatie hiervoor. Gehoopt wordt om dit nog voor 1 november te realiseren.

De samenwerking met de Duitse buurgemeenten: er staat een vergadering gepland (ambtelijk en bestuurlijk) met de Duitse gemeenten. Er is een akkoord dat met de samenwerking wordt verder gegaan. Ook moet verder worden gewerkt aan de grensagenda. Het gaat om samenwerking rond de grens en elkaar weer beter leren kennen. De in de zomer geplande bijeenkomst om deze samenwerking te herbevestigen kon niet doorgaan en zal in het voorjaar worden georganiseerd.

De invulling van de mediation: de leidraad is de strekking van de motie en alles wat daarin genoemd wordt. Het betreft ook een aantal zaken die niet direct het COA betreffen, bijvoorbeeld extra aanmeldcentra. Het COA is hierbij wel een belangrijke partner.

Inzet moet zijn hoe de bestuursovereenkomst die in 2010 is gesloten, kan worden geactualiseerd met de kennis en ervaring van nu. Hoe kunnen we het COA zo inrichten dat herhaling van wat nu ervaren wordt, wordt voorkomen in de toekomst. Er is een uitvraag gedaan aan een mediation partner. Afgewacht wordt of deze instantie bereid is de taak op zich te nemen. Het COA is hierover geïnformeerd.

Wethouder **Potze**: onderwijs en de informatie op de website gemeente.nl (vraag mevrouw Hemmen): deze website laat zien dat de gemeente Westerwolde veel meer uitgeeft dan een vergelijkbare gemeente (5,2 miljoen euro). Dat is juist. De gemeente is schoolbestuur en ontvangt hier rijksmiddelen voor. Het is in de begroting opgenomen, maar de extra lasten worden 1 op 1 gedekt door de rijksbijdrage OC&W.

De stijging van het aantal jongeren met jeugdhulp: dit is een landelijke trend. Het komt gedeeltelijk door de coronacrisis. De hervormingsagenda jeugd is een middel om hier iets tegen te doen. De wethouder gelooft meer in de eigen aanpak die recent met de raad is besproken: het actieplan jeugd. Dit plan is er op gericht om die jongeren te bereiken om te voorkomen dat meer jongeren in de jeugdhulp terechtkomen. De hervormingsagenda is er een onderdeel van.

Het dashboard sociaal domein functioneert. De wethouder stelt voor om hier de eerstvolgende raadsvergadering sociaal domein naar te kijken. Er is veel data beschikbaar in het dashboard.

De dienstverlening, een service- en klantgerichte overheid: dit wordt door het college onderstreept. Het coalitieakkoord voorziet daar ook in, er wordt blijvend aandacht voor gevraagd. De pilot gebiedsgericht werken is met de raad gedeeld. Het is de wens om nog dichterbij de inwoners te staan. Dit vraagt extra aandacht.

Betrekken van jongeren bij de gemeente en bij de politiek: het college is van plan om aan de jongeren te vragen wat zij willen. Het is aan de jongeren zelf hoe zij betrokken willen worden bij de politiek.

Wethouder **Ebbers**

Het proces en de maatwerkondersteuning voor zonneparken: in het coalitieakkoord is aangegeven geen ruimte te willen bieden aan grote zonne- en windparken. Er wordt gewerkt aan een nieuw beleidskader waarbij zoveel mogelijk partijen zullen worden betrokken, ook de raad. Onderzocht wordt hoe kleinschalige initiatieven ondersteund kunnen worden. Het college wil blijven investeren met lokale energie coöperaties. Er is ook nauwe betrokkenheid bij de plannen voor Veelerveen.

De ambities in de begroting (vraag heer Hooimoed): de wethouder is het hier gedeeltelijk mee eens. Bij het schrijven van deze begroting waren de ambities van dit college nog niet helemaal duidelijk.

Het noodfonds energie: hieraan wordt hard gewerkt. Voor januari ligt er een plan van aanpak voor de energiearmoede. Een koppeling met het noodfonds zal gemaakt worden.

Wethouder **Van der Goot**

Afval en hergebruik, pagina 50: de ambitie is er, hoewel het nog ver van de realiteit verwijderd is. Die ambitie is er samen met alle aandeelhouders van Omrin. Omrin is op de goede weg met hergebruik van stoffen, de 95 procent is echter nog niet gehaald.

Maximaal 30 kilo niet herbruikbaar afval per persoon per jaar: dat is ook een ambitie, maar het is nog lang niet zo ver. Het beleid zal moeten wijzigen en binnenkort komt hierover meer naar de raad. Voorlichting kan helpen. Het kan worden gemonitord, omdat alles gedigitaliseerd is. Het is mogelijk per kwartaal of half jaar te monitoren.

Wethouder **Luth**

De extra kosten en beheersconstructie voor zwembaden zijn nog niet bekend. De zwemlessen beginnen volgende week. Tegenover de kosten staan inkomsten. Zodra de kosten bekend zijn wordt de raad geïnformeerd. Gekeken wordt of de zwembaden in 1 constructie worden opgenomen of dat het per zwembad wordt. De raad wordt hierover geïnformeerd.

Mevrouw **Hemmen** vraagt op welk moment kan het voorstel voor de nieuwe beheersconstructie worden verwacht. Het besluit genomen dat de gemeente de exploitatie van het zwembad inclusief de zwemlessen zelf gaat doen, is in juni genomen. Het brengt extra kosten mee die anders gesproken bij de zwemschool hadden gelegen. Er zullen extra kosten zijn die voor rekening van de gemeente komen. Een uitwerking van deze kosten is gewenst.

Wethouder **Luth**: de kosten kunnen worden uitgewerkt als ze bekend zijn. Er zijn veel aanmeldingen voor de zwemlessen. De uitkomsten zijn er nog niet, maar de wethouder heeft toegezegd dat de raad op de hoogte wordt gehouden.

Kinderen in armoede: als kinderen in armoede leven dan leven hun ouders ook in armoede. Een grote groep is in beeld. Hierover is contact met de welzijnsstichting en met de scholen. Vanuit armoedebestrijding en vanuit participatie wordt alles op alles gezet om dat in beeld te krijgen. Mensen worden opgeroepen om zich te melden als ze problemen hebben. De wethouder roept luisteraars op om te melden als er mensen met armoedeproblemen zijn. Alle mensen om wie het gaat moeten bereikt worden. Diversiteit (vraag van de heer Eilert): de wethouder zal zorgen dat de genoemde startnotitie naar de raad wordt gezonden.

De **voorzitter** noemt de toezeggingen. Er komt een kostenoverzicht van de exploitatie van de zwembaden en de notitie diversiteit wordt met de raad gedeeld. Daarnaast zal wethouder Kuper de raad een memo over centrumplan Ter Apel doen toekomen over de huidige stand van zaken en de plannen voor de toekomst.

De heer **Rep** (PVV) is verbaasd over de reactie van wethouder Kuper dat er een gebrek is aan dorpsbelangen die signalen kenbaar maken van problemen in Ter Apel. In de vorige raadsvergadering is een motie voor een klankbordgroep ingediend. Het is een gemiste kans.

Dit voorstel gaat als bespreekpunt naar de raadsvergadering van 9 november 2022.

6. Sluiting

De voorzitter dankt voor de aandacht en sluit de vergadering.

Ondertekening,

Hanneke van Barneveld
Raadsadviseur

Wilt Meendering
voorzitter